

Auteur
Nederlandse Taalunie

Datum
Mei 2020

Onderwerp
Standaardtaal en talige diversiteit
in het onderwijs

Standaardtaal en talige diversiteit in het onderwijs

Reactie op de adviestekst

Het Algemeen Secretariaat van de Taalunie heeft een onafhankelijke commissie van deskundigen uit Nederland en Vlaanderen, onder leiding van prof. Frans Hinskens, gevraagd om adviezen te formuleren over de omgang met standaardtaal en taalvariatie in het onderwijs. In maart 2020 bezorgde de commissie haar advies aan de Algemeen Secretaris van de Taalunie.

Het uitgangspunt van de commissie is dat het onderwijs dé plek is en moet blijven, waar leerlingen in aanraking komen met het Standaardnederlands, de taal die hun de meeste kansen biedt voor de toekomst. Dat houdt echter niet in dat andere talen en variëteiten geen rol kunnen of mogen spelen in de onderwijscontext. De commissie beschrijft een ideale situatie waarin aandacht voor de standaardtaal en voor alle andere talen en variëteiten van leerlingen samen kunnen gaan en elkaar zelfs kunnen versterken. Voor het bereiken van die situatie geeft de commissie adviezen. In deze tekst reageert het Algemeen Secretariaat op de volgende adviezen: respect en waardering voor het talige repertoire van leerlingen, en een meer inclusieve benadering van het Standaardnederlands, waarbij onder meer wordt ingezet op registerbewustzijn en -bekwaamheid bij leerlingen en leraren.

Het Algemeen Secretariaat waardeert de balans die de commissie in de tekst heeft weten te vinden. Enerzijds wordt het belang van het Standaardnederlands voor de ontwikkeling en de toekomst van alle leerlingen in het Nederlandse taalgebied benadrukt, waarbij het onderwijs een essentiële rol speelt. Anderzijds wordt geadviseerd om de variëteiten en talen die leerlingen mee naar school brengen met respect te benaderen. Het Algemeen Secretariaat sluit zich aan bij deze positieve boodschap: het is een en-en-verhaal waarin aandacht voor en erkenning van verscheidenheid samengaat met de inzet op het Standaardnederlands als gezamenlijke taal op school en daarbuiten.

Om het Standaardnederlands voor leerlingen aantrekkelijker te maken, is het belangrijk dat zij zich als gebruikers van die taal op hun gemak voelen. De commissie suggereert dat een meer inclusieve kijk op standaardtaal daaraan kan bijdragen. Het Algemeen Secretariaat kan zich daar in vinden, bijvoorbeeld als het gaat om regionale kleuring in het Standaardnederlands, maar

deze inclusieve benadering mag niet betekenen dat de grenzen tussen standaardtaal en de variëteiten daaromheen volledig verdwijnen. Normen blijven, vooral in het onderwijs, van belang.

Een ander belangrijk concept uit het advies is registergevoeligheid en, bij uitbreiding, registerbekwaamheid. Door het Standaardnederlands en alle andere variëteiten en talen van leerlingen te beschouwen als registers, die naast elkaar bestaan en in verschillende situaties kunnen worden ingezet, kan het onderwijs inspelen op de meertalige realiteit van nu. Daar hoort ook bij dat leerlingen zich ervan bewust worden dat de standaardtaal niet beperkt hoeft te zijn tot formele interacties, maar ook als omgangstaal in informele contexten gebruikt kan worden, bijvoorbeeld in contacten buiten de eigen regio.

Het is tevens belangrijk om stil te staan bij wat er al gebeurt. Zo is de wisselwerking tussen standaardtaal en taalvariatie en meertaligheid onderdeel van de plannen voor curriculumvernieuwing in Nederland. Ook in de nieuwe Vlaamse eindtermen, waar de nadruk duidelijk op het verwerven en gebruiken van het Standaardnederlands ligt, is er daarnaast ruimte om aandacht te besteden aan talige diversiteit.

De omgang met standaardtaal en talige diversiteit is een thema dat alle lagen van de onderwijsstructuur beroert. Het Algemeen Secretariaat van de Taalunie nodigt daarom alle belanghebbenden uit om zich in de adviezen te verdiepen en erover in gesprek te gaan.